

I. UWAGI ANALITYCZNE

Wstępnie szacuje się, że w 2003 r. **globalna produkcja rolnicza zmniejszyła się**, w porównaniu z uzyskaną w 2002 r., **o 0,8%**, w tym **produkcja roślinna spadła o 5,7%**, a **produkcja zwierzęca wzrosła o 4,8%**.

O spadku w ubiegłym roku produkcji rolniczej zadecydowały przede wszystkim gorsze wyniki w produkcji roślinnej, które były rezultatem niesprzyjających w 2003 r. warunków agrometeorologicznych dla wzrostu i rozwoju roślin. W okresie I kwartału ubiegłego roku niekorzystnie kształtowały się warunki zimowania roślin. Odnotowano duże dobowe wahania temperatury powietrza, powodujące powtarzające się procesy rozmarzania i zamarzania gleby.

Na wielkość plonów i zbiorów, przy niskim poziomie zużycia plonotwórczych środków produkcji, największy wpływ miały zróżnicowane warunki termiczno-wilgotnościowe w II i III kwartale 2003 r., a szczególnie susza glebowa trwająca od trzeciej dekady maja aż do końca września.

W 2003 r.^{1/}, w porównaniu z rokiem poprzednim, zbiory zbóż ogółem spadły o 13,0%, w tym zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi zmniejszyły się o 13,7%. Zbiory rzepaku i rzepiku były o 16,8% niższe od notowanych w 2002 r. Zbiory ziemniaków, w stosunku do 2002 r., zmniejszyły się o 11,5%, a zbiory buraków cukrowych były niższe o 12,6%.

Zwiększenie w 2003 r. produkcji zwierzęcej wynikało głównie z istotnego wzrostu, w porównaniu z 2002 r., produkcji żywca wołowego - o 13,1%, żywca wieprzowego - o 8,9% i żywca drobiowego - o 8,2%.

W 2003 r. ceny produktów rolnych kształtowały się pod wpływem zmniejszonej podaży zbóż, przy utrzymującym się dużym zapotrzebowaniu na ziarno oraz wysokiej podaży produktów zwierzęcych, znacznie przekraczającej popyt.

W ubiegłym roku średnie ceny skupu, w porównaniu z notowanymi w 2002 r., wzrosły dla zbóż - o 5,3%, w tym dla pszenicy - o 4,4% %, a dla żyta - o 6,5%. Ceny ziemniaków w skupie były średnio o 2,6% wyższe od notowanych w 2002 r., natomiast na targowiskach niższe o 11,0%.

Przy wyjątkowo dużej w ubiegłym roku podaży żywca wołowego do skupu (wzrost skupu wyniósł aż 25,0%) ceny żywca utrzymywały się na znacznie niższym poziomie niż w 2002 r. Średnia cena skupu 1 kg żywca wołowego w 2003 r. była o 8,1% niższa od notowanej w roku poprzednim.

1/ Źródło: publikacja GUS "Wyniki produkcji roślinnej w 2003 r."

Średnie ceny skupu mleka w 2003 r. kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem (71,85 zł za 1 hl).

W ubiegłym roku, w porównaniu z 2002 r., przy wzroście skupu żywca wieprzowego o 17,6%, spadek cen skupu tego żywca był znaczący i wynosił 10,6%.

W 2003 r. ceny większości środków produkcji dla rolnictwa w skali roku wzrosły: nasion siewnych, drzewek i sadzonek o 1,0%, nawozów sztucznych - o 0,5%, maszyn i narzędzi rolniczych - o 2,7%, pasz - o 2,6%. Spadły natomiast ceny środków ochrony roślin - o 0,6%, oraz zwierząt hodowlanych i ptactwa - o 1,5%.

W ubiegłym roku wzajemne relacje detalicznych cen środków produkcji i cen skupu płodów rolnych, w porównaniu z 2002 r., **pogorszyły się**.

Tabl. 1. Relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji do cen skupu podstawowych produktów rolnych.

Wyszczególnienie	Lata Kwartaly	Ceny środków produkcji wyrażone w:				
		decytonach (dt)				hl
		pszenicy	żyta	żywca wieprzo- wego	żywca woło- wego	mleka
Ciągnik Ursus 2812 - 1 szt	2002	946	1243	115	152	574
	2003	968	1246	138	176	613
	I	969	1201	145	163	587
	II	873	1082	141	170	635
	III	1007	1336	123	178	657
	IV	937	1164	141	175	585
Saletra amonowa - 1 dt	2002	1,3	1,7	0,16	0,21	0,78
	2003	1,3	1,6	0,18	0,23	0,80
	I	1,2	1,5	0,18	0,21	0,75
	II	1,2	1,4	0,19	0,23	0,84
	III	1,3	1,8	0,16	0,24	0,87
	IV	1,2	1,5	0,18	0,23	0,76
Mieszanka PT-2 ^a dla tuczników - 1 dt	2002	1,8	2,4	0,22	0,29	1,1
	2003	1,8	2,3	0,25	0,32	1,1
	I	1,7	2,2	0,26	0,29	1,1
	II	1,6	1,9	0,25	0,30	1,1
	III	1,9	2,5	0,23	0,33	1,2
	IV	1,8	2,2	0,27	0,33	1,1

Tabl. 1. Relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji do cen skupu podstawowych produktów rolnych (dok.).

Wyszczególnienie	Lata Kwartaly	Ceny środków produkcji wyrażone w:				
		decytonach (dt)				hl
		pszenicy	żyta	żywca wieprzo- wego	żywca woło- wego	mleka
Olej napędowy letni - 1 hl	2002	6,0	7,8	0,73	0,96	3,6
	2003	6,2	8,0	0,89	1,1	3,9
	I
	II	5,7	7,1	0,93	1,1	4,2
	III	6,3	8,4	0,77	1,1	4,1
	IV

Sytuację w produkcji zwierzęcej w 2003 r. determinowały: stosunkowo wysokie stany pogłowia trzody chlewnej, będące wynikiem proprodukcyjnych nastawień producentów żywca wieprzowego zapoczątkowanych jeszcze w 2001 r., dalszy wzrost produkcji drobiarskiej oraz spadek pogłowia bydła. Mniejsze zasoby ziemiopłodów paszowych, rosnące ceny zbóż i jednocześnie niskie ceny zbytu produktów zwierzęcych wywołane ich dużą podażą spowodowały wyraźne pogorszenie opłacalności produkcji zwierzęcej. Reakcją producentów i hodowców trzody chlewnej na pogarszającą się opłacalność chowu świń i trudności ze zbytem żywca wieprzowego było ograniczanie produkcji, które uzewnętrzniło się, w końcu lipca 2003 r. (w dystansie rocznym), załamaniem trendu wzrostowego pogłowia świń. Producenci bydła rzeźnego i mlecznego, w związku z utrzymywaniem się w 2003 r. niekorzystnych uwarunkowań ekonomicznych dla tych kierunków produkcji (spadek cen skupu mleka i żywca wołowego), zmniejszyli pogłowie bydła, zwłaszcza krów.

Pogłowie bydła ze stanu 5421,0 tys. sztuk w grudniu 2002 r. wzrosło do 5488,9 tys. sztuk w czerwcu 2003, a w grudniu obniżyło się do poziomu 5276,8 tys. sztuk, tj. o 2,7% w dystansie rocznym. **Pogłowie krów** zmniejszyło się z 2967,2 tys. sztuk w grudniu 2002 r. do 2897,4 tys. sztuk w czerwcu i 2861,9 tys. sztuk w grudniu 2003, wykazując tym samym spadek w skali roku o 3,5%.

Pogłowie trzody chlewnej ze stanu 18997,0 tys. sztuk w końcu listopada 2002 r. spadło do poziomu 18617,7 tys. sztuk w końcu marca 2003 r., 18605,3 tys. sztuk w końcu lipca i 18439,2 tys. sztuk w końcu listopada 2003 r. Roczny spadek pogłowia świń wyniósł 2,9%.

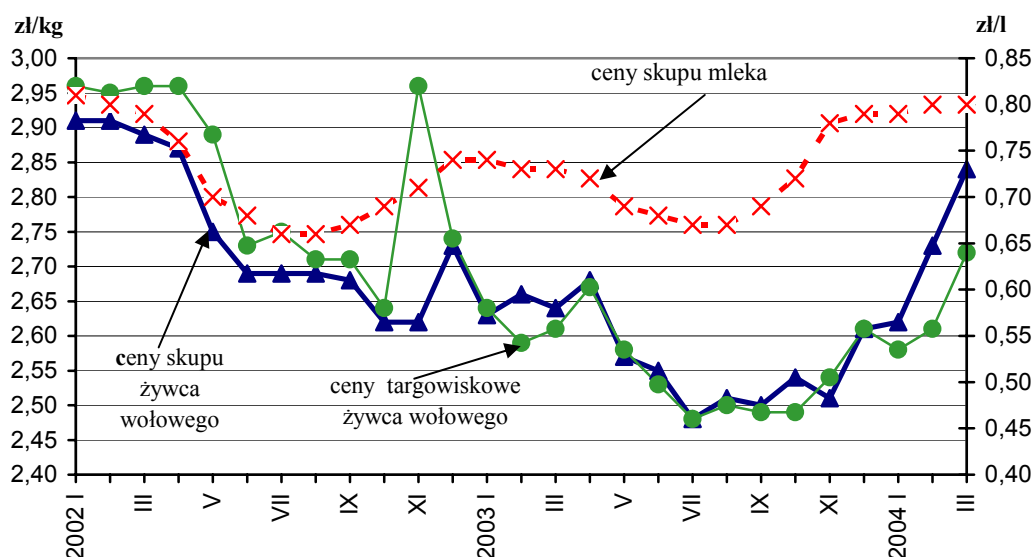
Populacja loch spadła w ciągu roku o 6,4% - ze stanu 1820,7 tys. sztuk w końcu listopada 2002 r. do 1781,9 tys. sztuk w końcu lipca i 1704,7 tys. sztuk w końcu listopada 2003 r.

W 2003 r. skupiono ogółem **3676,0 tys. ton** żywca rzeźnego (bydła, trzody chlewnej, owiec, koni, drobiu i królików), tj. **o 15,8%** więcej niż w 2002 r., a w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) - **2639,6 tys. ton** w wadze poubojowej cieplej (wbc), tj. **o 15,6%** więcej niż przed rokiem.

Produkcja żywca rzeźnego ogółem wyniosła w 2003 r. **4775,9 tys. ton** i była wyższa od uzyskanej w 2002 r. o **9,1%**, w tym produkcja żywca wołowego (łącznie z cielęcym) wyniosła 667,3 tys. ton (o 11,5% więcej niż w 2002 r.), żywca wieprzowego - 2832,5 tys. ton (o 8,9% więcej niż w roku poprzednim), żywca drobiowego - 1227,8 tys. ton (o 8,2% więcej niż w 2002 r.)

Skup żywca wołowego (łącznie z cielęcym) w 2003 r. wyniósł **520,5 tys. ton** i był **o 24,3%** wyższy niż w roku poprzednim. Ceny żywca wołowego w skupie utrzymywały się w ciągu ubiegłego roku na przeciętnym poziomie ok. 2,50 zł/kg i były o 8,1% niższe od notowanych w 2002 r. W obrotach targowiskowych ceny żywca wołowego w 2003 r. wynosiły średnio 2,56 zł/kg i były o 9,5% niższe od rejestrowanych w roku poprzednim.

Wykres 1. Ceny skupu i ceny targowiskowe żywca wołowego oraz ceny skupu mleka

Skup mleka w 2003 r. wyniósł **7315,8 mln litrów** i był **o 1,3%** wyższy od rejestrowanego w poprzednim roku. Ceny skupu mleka w okresie styczeń-czerwiec 2003 r. były niższe od notowanych w 2002 r., a w kolejnych miesiącach przekroczyły poziom cen notowany w analogicznym okresie poprzedniego roku. W styczniu 2003 r. za 100 litrów mleka płacono

rolnikom 73,94 zł (o 8,9% mniej niż w styczniu 2002 r.), w marcu - 73,21 zł (o 6,9% mniej niż w marcu 2002 r.), w czerwcu - 67,61 zł (o 1,2% mniej niż przed rokiem), we wrześniu - 69,01 zł (o 3,4% więcej niż w 2002 r.), a w grudniu - 79,36 zł, tj. o 7,8% więcej niż w grudniu 2002 r.

Tabl. 2. Ceny mleka, żywca wołowego, krów dojnych oraz młodego bydła hodowlanego uzyskiwane przez rolników w skupie i na targowiskach.

Wyszczególnienie	Ceny skupu mleka	Ceny żywca wołowego		Ceny krów dojnych	Ceny jałówek
	w zł/100 l	w skupie	na targowiskach		
		w zł/kg		w zł/szt	
2003 I	73,94	2,63	2,64	1518	926
II	73,42	2,66	2,59	1508	918
III	73,21	2,64	2,61	1514	924
IV	72,04	2,68	2,67	1504	924
V	69,28	2,57	2,58	1487	914
VI	67,61	2,55	2,53	1473	911
VII	66,77	2,48	2,48	1467	902
VIII	67,02	2,51	2,50	1432	896
IX	69,01	2,50	2,49	1437	895
X	72,16	2,54	2,49	1428	890
XI	77,60	2,51	2,54	1417	892
XII.	79,36	2,61	2,61	1431	900
2004 I	79,49	2,62	2,58	1437	896
II	79,92	2,73	2,61	1447	910
III	80,08	2,84	2,72	1464	922
IV	80,96	2,94	2,75	1492	928

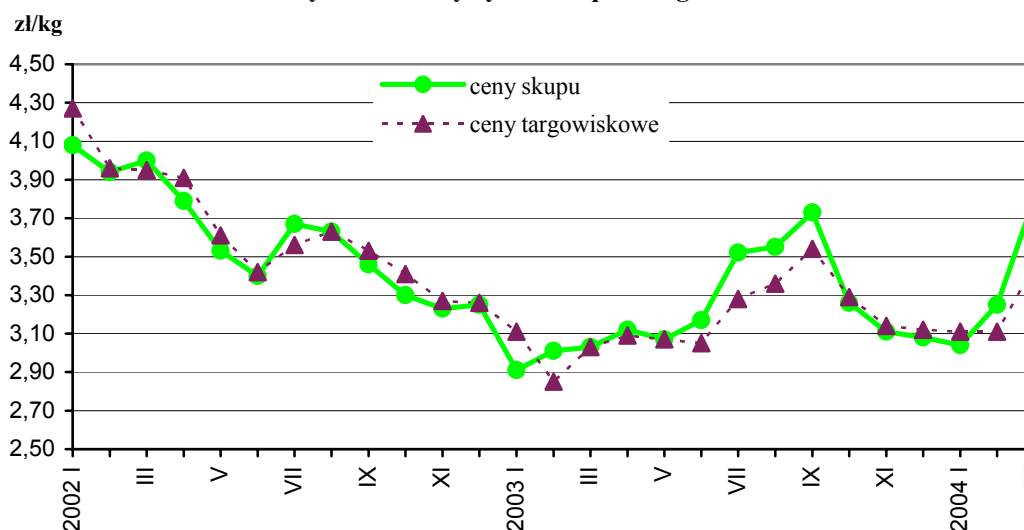
Skup żywca wieprzowego w 2003 r. wyniósł ogółem **2006,1 tys. ton** i był wyższy od notowanego w 2002 r. o **17,6%**. Wysoka rynkowa podaż wieprzowiny spowodowała, że ceny żywca, zarówno w skupie, jak i w obrotach targowiskowych, utrzymywały się w kolejnych miesiącach ub.r. (poza wrześniem) na znacznie niższym poziomie niż w 2002 r.

Tabl. 3. Ceny zbóż, ziemniaków i żywca wieprzowego uzyskiwane przez rolników w skupie i na targowiskach.

Wyszczególnienie	Ceny zbóż		Ceny ziemniaków		Ceny żywca wieprzowego	
	w skupie	na targowiskach	w skupie	na targowiskach	w skupie	na targowiskach
	zł/dt				w zł/kg	
2003 I	42,81	40,78	.	36,40	2,91	3,11
II.....	43,80	41,45	.	36,97	3,01	2,85
III	44,02	42,73	.	37,53	3,03	3,03
IV	46,22	44,63	42,12	37,85	3,12	3,09
V	50,38	46,51	45,89	36,46	3,07	3,07
VI.....	51,79	47,69	42,12	38,12	3,17	3,05
VII.....	44,82	48,17	44,13	68,93	3,52	3,28
VIII	41,88	43,86	26,54	47,43	3,55	3,36
IX.....	43,18	45,27	22,47	37,98	3,73	3,54
X	44,03	46,37	19,07	35,84	3,26	3,29
XI.....	52,49	47,59	18,23	36,70	3,11	3,14
XII.....	56,58	49,57	26,52	38,01	3,08	3,12
2004 I	63,97	51,44	.	38,70	3,04	3,11
II	65,69	53,88	.	39,24	3,25	3,11
III.....	64,96	54,98	.	39,70	3,80	3,45
IV.....	64,67	54,98	42,48	39,31	3,97	3,76

Przeciętna w 2003 r. cena skupu 1 kg żywca wieprzowego (3,19 zł) była o 10,6% niższa od średniej ceny skupu rejestrowanej w 2002 r. (3,57 zł), a średnia targowiskowa cena 1 kg żywca wieprzowego (3,16 zł) była również niższa - o 13,4% - od przeciętnej notowanej w roku poprzednim (3,65 zł). W grudniu 2003 r. za 1 kg żywca wieprzowego rolnicy otrzymywali w skupie 3,08 zł, tj. o 5,2% mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego, a w obrotach targowiskowych - 3,12 zł, tj. odpowiednio o 4,3% mniej.

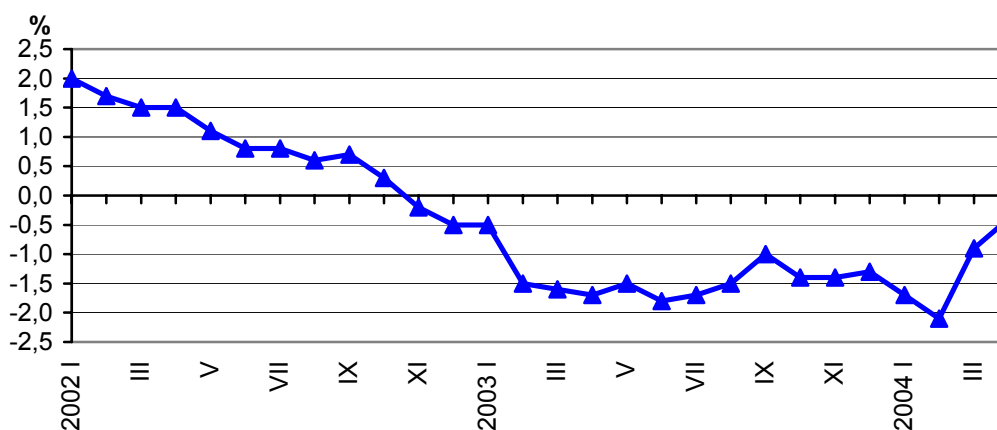
Wykres 2. Ceny żywca wieprzowego

Niski poziom cen żywca wieprzowego w 2003 r. wpłynął w sposób istotny na pogorszenie opłacalności produkcji trzody chlewnej, co wywołało działania rolników w kierunku ograniczania chowu świń. W końcu marca 2003 r. pogłowie trzody chlewnej wykazało jeszcze wzrost w skali roku o 5,2%, w końcu lipca odnotowano już spadek pogłowia o 0,5%, a w końcu listopada spadek liczebności wynosił 2,9%. Pogłowie loch ogółem, w tym loch próśnych, w końcu marca 2003 r. spadło w dystansie rocznym o 0,9% i o 3,3%, w końcu lipca roczny spadek liczebności macior wynosił odpowiednio o 6,7% i o 7,3%, a w końcu listopada - o 6,4% i o 7,1%.

O malejącym w 2003 r. zainteresowaniu rolników rozwojem chowu trzody chlewnej świadczyły niskie, w porównaniu z 2002 r., targowiskowe ceny prosiąt na chów oraz spadek liczby krytych loch w punktach kopulacyjnych.

Wykres 3. Dynamika krycia loch (analogiczny miesiąc poprzedniego roku =100)

Cena 1 prosięcia zmniejszyła się z 90 zł w grudniu 2002 r. do 80 zł w grudniu 2003 r., tj. o 11,1%.

W ciągu całego 2003 r. rolnicy ograniczali liczbę krytych loch na punktach kopulacyjnych. W styczniu ubiegłego roku pokryto o 0,5% mniej loch niż w analogicznym okresie 2002 r., w marcu - o 1,6% mniej, w czerwcu i we wrześniu odpowiednio o 1,8% i o 1,0% mniej, a w grudniu o 1,3% mniej niż w grudniu roku poprzedniego.

Tabl. 4. Niektóre dane o sytuacji produkcyjno-rynkowej w chowie trzody chlewnej.

Wyszczególnienie	Relacja cen - żywiec wieprzowy: zestaw pasz		Przeciętna targowiskowa cena prosięcia		Krycie loch
	w kg ^{a/}	analogiczny miesiąc roku poprzedniego =100	zł/szt	analogiczny miesiąc roku poprzedniego = 100	
2003 I	7,1	82,6	87	72,7	99,5
II	7,3	91,3	77	66,6	98,5
III	7,2	90,0	77	65,2	98,4
IV	7,3	100,0	75	64,2	98,3
V	7,1	102,9	73	67,8	98,5
VI	7,1	112,7	73	71,2	98,2
VII	5,6	81,2	78	75,4	98,3
VIII	7,3	91,3	81	78,5	98,5
IX	8,6	98,9	86	83,7	99,0
X	7,6	89,4	85	85,8	98,6
XI	7,1	86,6	82	88,9	98,6
XII	6,8	84,0	80	88,9	98,7
2004 I	6,5	91,5	78	89,8	98,3
II	6,8	93,2	75	97,1	97,9
III	7,8	108,3	81	105,6	99,1
IV	8,2	112,3	89	118,7	99,6

a/ Relacja cen skupu 1 kg żywca wieprzowego do cen zestawu pasz. Zestaw pasz obejmuje: 0,58 kg ziemiaków i 0,35 kg zbóż według cen targowiskowych oraz 0,07 kg mieszanki "T₂" według cen detalicznych.

Skup żywca drobiowego w 2003 r. wyniósł **1123,3 tys. ton** i był o **9,2%** wyższy od rejestrowanego w roku poprzednim. Wysoka rynkowa podaż nie spowodowała spadku cen skupu żywca drobiowego. W styczniu 2003 r. za 1 kg płacono w skupie 2,70 zł (o 5,3% mniej niż w

2002 r.), w czerwcu - 2,98 zł (o 0,9% więcej niż przed rokiem), a w grudniu - 3,06 zł, tj. o 11,7% więcej niż w grudniu roku poprzedniego. Średnio w 2003 r. za 1 kg żywca drobiowego płacono 3,00 zł, tj. o 2,4% więcej niż przed rokiem.

Tabl. 5. Pogłowie zwierząt gospodarskich w końcu 2003 r. według sektorów własnościowych.

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor		Struktura pogłowia ogółem	Dynamika	
		prywatny	publiczny		grudzień 2002=100	czerwiec 2003=100
	w tysiącach sztuk			w odsetkach		
Bydło ogółem.....	5276,8	5195,5	85,3	100,0	97,3	96,1
krowy.....	2861,9	2823,3	38,6	54,2	96,5	98,8
bydło pozostałe.....	2414,9	2368,2	46,7	45,8	98,4	93,2
Owce ogółem	331,3	315,9	15,4	100,0	99,7	98,1
maciorki 1-roczone i starsze.....	208,0	199,0	9,0	62,8	100,0	112,4
Drób ogółem^a.....	146321,1	146056,6	264,5	X	.	82,2
Trzoda chlewna ogółem^b	18439,2	18285,8	153,4	100,0	97,1^c	99,1^d
lochy.....	1704,7	1689,1	15,6	9,2	93,6 ^c	95,7 ^d
trzoda chlewna pozostała.....	16734,5	16596,7	137,8	90,8	97,4 ^c	99,5 ^d

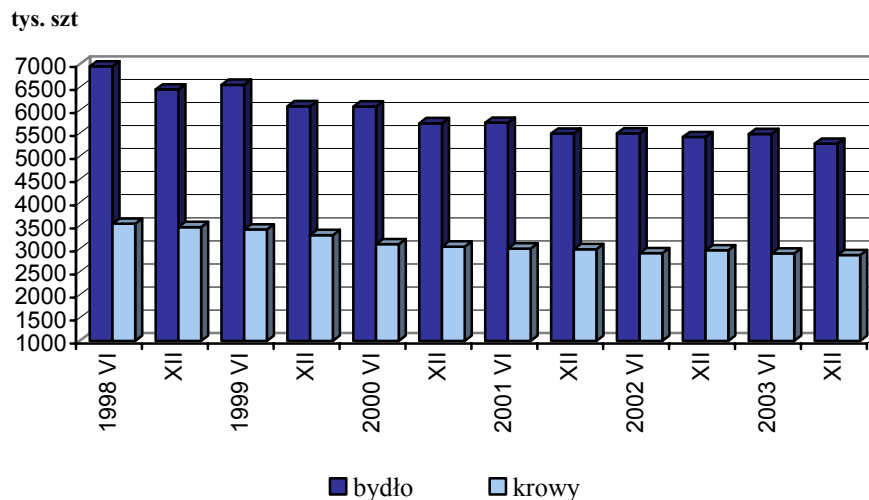
^a w wieku powyżej 2 tygodni (kury, gęsi, kaczki, indyki i drób pozostały - łącznie). ^b Stan w końcu listopada. ^c do listopada 2002 r. ^d do lipca 2003 r.

Bydło

W grudniu 2003 r. krajowe **pogłowie bydła** liczyło **5276,8 tys. sztuk**, tj. o 144,2 tys. sztuk (o 2,7%) mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego, a w porównaniu do czerwca 2003 r. zmniejszyło się o 212,1 tys. sztuk, tj. o 3,9%.

Pogłowie krów zmniejszyło się w porównaniu z grudniem 2002 r. o 105,3 tys. sztuk, tj. o 3,5% do poziomu **2861,9 tys. sztuk**, a w stosunku do stanu w czerwcu ubiegłego roku - spadło o 35,5 tys. sztuk (o 1,2%).

Wykres 4. Pogłowie bydła, w tym krów w latach 1998-2003

Liczebność grupy bydła pozostałego zmniejszyła się o 38,9 tys. sztuk (o 1,6%) w stosunku do grudnia 2002 r., a w porównaniu z czerwcem 2003 r. - spadła o 176,6 tys. sztuk (o 6,8%), w tym pogłowie cieląt w wieku poniżej 1 roku zmalało w ciągu roku o 0,3% i o 9,4% do czerwca 2003 r., a liczebność grupy bydła rzeźnego i hodowlanego w wieku powyżej 1 roku (z wyłączeniem krów) zmniejszyła się w skali roku o 2,9%, a w porównaniu z czerwcem ubiegłego roku o 4,0%.

W sektorze prywatnym, w grudniu 2003 r., pogłowie bydła wynosiło **5191,5 tys. sztuk** i spadło w ciągu roku o 127,4 tys. sztuk (o 2,4%), a w porównaniu ze stanem z czerwca ub.r. zmniejszyło się o 210,3 tys. sztuk, tj. o 3,9%. W gospodarstwach indywidualnych, które w końcu ub.r. utrzymywały 94,1% krajowego pogłowia bydła, znajdowało się 4967,2 tys. sztuk, tj. o 154,5 tys. sztuk mniej (o 3,0%) niż w grudniu 2002 r. i o 207,7 tys. sztuk (o 4,0%) mniej niż notowano w czerwcu 2003 r.

W sektorze publicznym pogłowie bydła zmniejszyło się w skali roku o 16,8 tys. sztuk, a w porównaniu ze stanem z czerwca ub.r. - o 1,8 tys. sztuk (odpowiednio o 16,4% i o 2,1%) do poziomu **85,3 tys. sztuk**.

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła w grudniu 2003 r. 32,6 szt., w tym krów 17,7 szt. wobec 32,1 i 17,6 szt. w grudniu 2002 r.

W strukturze stada bydła ogółem udział poszczególnych grup produkcyjno-użytkowych w grudniu 2003 r. wynosił:

- **cielęta** w wieku poniżej 1 roku

- 23,1%,

- **młode bydło** hodowlane i rzeźne w wieku 1-2 lat - 17,3%,
- **krowy** - 54,2%,
- **pozostałe bydło dorosłe** hodowlane i rzeźne w wieku 2 lat i więcej - 5,4%.

W porównaniu ze strukturą pogłowia bydła rejestrowaną w grudniu 2002 r. zwiększył się udział cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 0,5 pkt) oraz grupy bydła dorosłego (bez krów) - 0,7 pkt, natomiast zmniejszył się odsetek pozostałych grup struktury stada bydła: grupy młodego bydła w wieku 1-2 lata - o 0,7 pkt i krów - o 0,5 pkt.

W grupie cieląt w wieku poniżej 1 roku - zwierzęta przeznaczone do uboju stanowiły 11,4% (o 2,4 pkt więcej niż w grudniu poprzedniego roku), a do dalszego chowu - 88,6%, w tym jałówki - 49,6%, tj. odpowiednio o 2,4 i o 0,9 pkt mniej niż w grudniu 2002 r. Wśród młodego bydła w wieku 1-2 lat oraz w grupie pozostałego bydła dorosłego w wieku 2 lat i więcej (bez krów) - zwierzęta przeznaczone na rzeź stanowiły odpowiednio 45,8% i 28,0% (w grudniu poprzedniego roku - 48,5% i 19,1%).

W grudniu 2003 r., w ogólnej zarejestrowanej populacji krów, pogłowie krów mlecznych stanowiło 98,4%, a pogłowie krów ras mięsnych i urodzonych z krzyżówek z rasami mięsnymi (tzw. "mamek") - 1,6%.

W przekroju terytorialnym spadek pogłowia bydła w grudniu 2003 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2002 r., wystąpił w 13 województwach, przy czym najgłębszy, o ponad 5%, odnotowano w województwach: podkarpackim (o 9,8%), warmińsko-mazurskim (o 7,8%), lubelskim i świętokrzyskim (o 7,7%), pomorskim (o 6,3%) i dolnośląskim (o 5,4%). W województwach: podlaskim, łódzkim i zachodniopomorskim pogłowie bydła wzrosło w ciągu roku odpowiednio o 4,9%, 0,9% i o 0,5%.

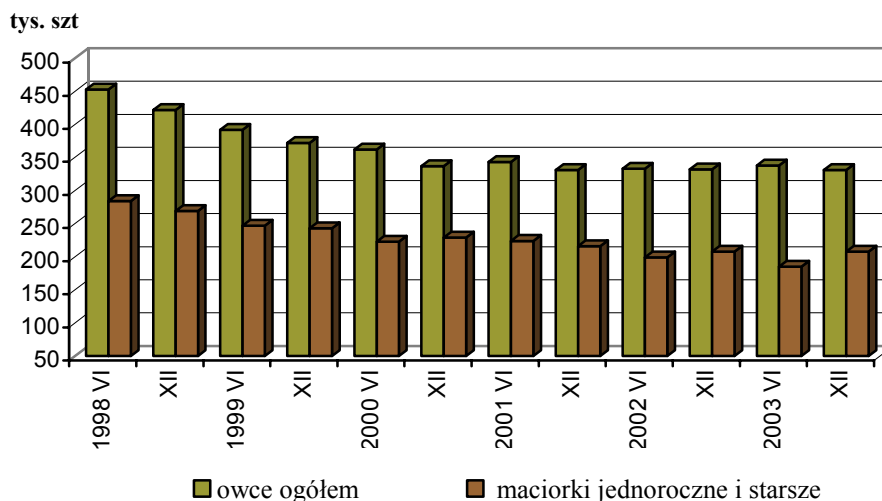
Owce

Pogłowie owiec w całym rolnictwie **wynosiło 331,3 tys. sztuk** i było niższe o 0,9 tys. sztuk (o 0,3%) od wielkości rejestrowanych w grudniu 2002 r. **Liczebność stada maciorek jednorocznych i starszych** pozostała na poziomie notowanym w grudniu 2002 r. i wynosiła **208,0 tys. sztuk**. W stosunku do stanu w czerwcu 2003 r. pogłowie owiec ogółem spadło o 6,5 tys. sztuk (o 1,9%), ale populacja maciorek zwiększyła się o 23,0 tys. sztuk, tj. o 12,4%.

W **sektorze prywatnym** pogłowie owiec wzrosło, w porównaniu z grudniem 2002 r., o 1,5 tys. sztuk (o 0,5%), a w okresie II półrocza 2003 r. zmniejszyło się o 5,1 tys. sztuk (o 1,6%) do stanu **315,9 tys. sztuk**. W gospodarstwach indywidualnych, które utrzymywały w grudniu ub.r. 91,7% całego krajowego pogłowia, liczebność owiec wzrosła w ciągu roku o 2,7 tys. sztuk (o

0,9%), a w porównaniu z czerwcem 2003 r. - spadła o 3,2 tys. sztuk (o 1,0%) do poziomu 303,6 tys. sztuk.

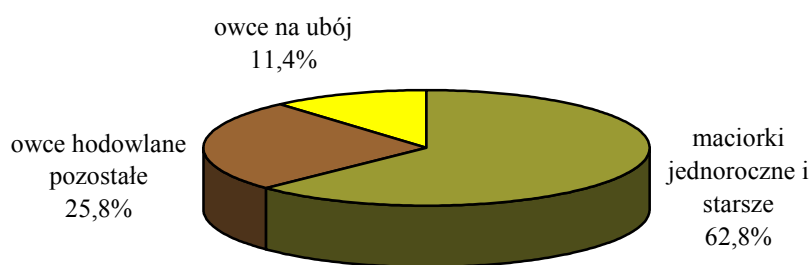
Wykres 5. Pogłowie owiec, w tym macierek jednorocznych i starszych w latach 1998-2003

W sektorze publicznym stado owiec zmniejszyło się w ciągu roku o 2,4 tys. sztuk (o 13,6%), a w porównaniu do stanu rejestrowanego w czerwcu ub.r. - o 1,4 tys. sztuk (o 8,4%) do poziomu **15,4 tys. sztuk**.

W grudniu 2003 r. obsada owiec, w tym macierek jednorocznych i starszych, na 100 ha użytków rolnych, wynosiła 2,0 szt i 1,3 szt (w grudniu 2002 r. odpowiednio - 2,0 szt i 1,2 szt.).

Wykres 6. Struktura pogłowia owiec według grup produkcyjno-użytkowych w grudniu 2003 r.

W strukturze ogólnego pogłowia owiec udział grup produkcyjno-użytkowych kształtował się następująco:

- **owce na chów** - 88,6% (86,7% w 2002 r.),
- w tym **maciorki jednoroczne i starsze** - 62,8% (62,6% “),
- w tym **maciorki dojrzone** - 11,7% (4,3% w 2002 r.),

- owce na ubój	- 11,4% (13,3% “),
w tym jagnięta	- 7,3% (11,3% “).

W przekroju terytorialnym, spadek pogłowia owiec w grudniu 2003r., w porównaniu z analogicznym okresem 2002 r., wystąpił w 9 województwach, przy czym najgłębszy, o ponad 5%, odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (o 17,1%), dolnośląskim (o 5,7%) i podlaskim (o 5,3%). W pozostałych województwach pogłowia owiec wzrosło, a najwięcej, o ponad 10%, w województwach: lubuskim (o 26,7%) i pomorskim (o 14,3%).

Drób

Pogłowia drobiu ogółem (w wieku powyżej 2 tygodni) w całym rolnictwie wynosiło w grudniu 2003 r. **146321,1 tys. sztuk** i w stosunku do stanu w czerwcu ub.r. spadło o 31653,1 tys. sztuk, tj. o 17,8%.

W sektorze prywatnym było **146056,6 tys. sztuk** drobiu, tj. o 17,8% mniej niż w czerwcu 2003 r., a **w gospodarstwach rolnych sektora publicznego** zarejestrowano stan drobiu na poziomie **264,5 tys. sztuk**, tj. o 32,4% niższym niż w czerwcu roku poprzedniego.

Struktura gatunkowa pogłowia drobiu ogółem przedstawiała się następująco:

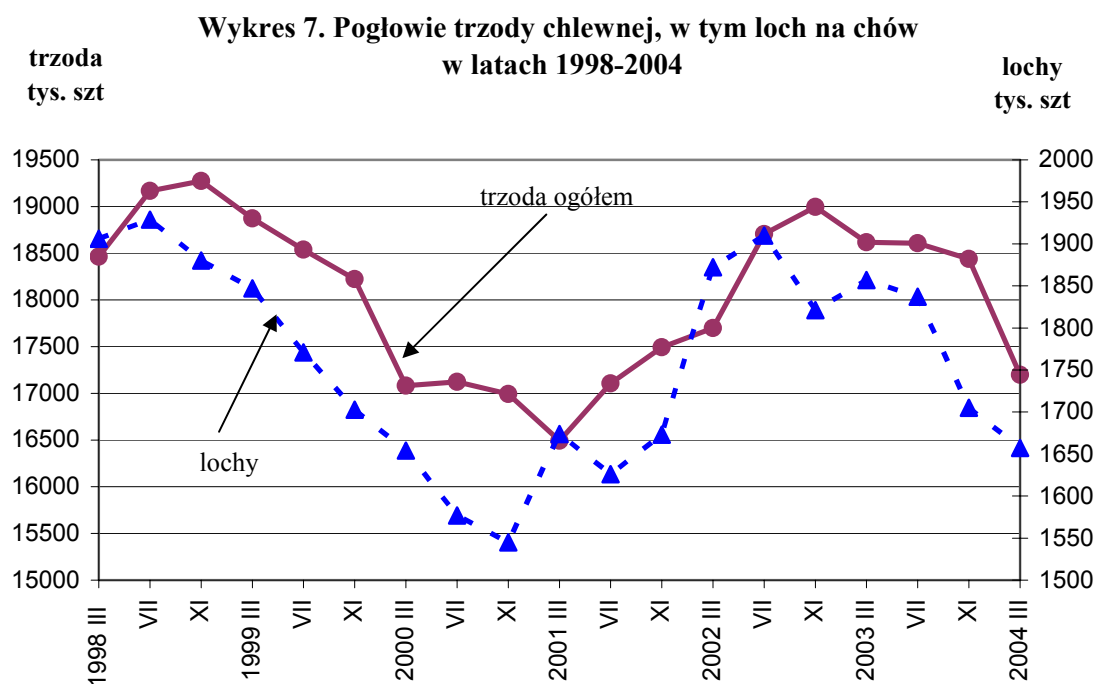
- 91,2% stanowił **drób kurzy**, w tym 30,4% - **nioski** (w czerwcu 2003 r. odpowiednio - 89,2% i 27,3%),
- 1,9% - **gęsi** (2,4% w czerwcu 2003 r.),
- 3,9% - **indyki** (4,5% w czerwcu 2003 r.),
- 3,0% - **kaczki i drób pozostały** (3,9% w czerwcu 2003 r.).

W grudniu 2003 r. obsada drobiu ogółem na 100 ha użytków rolnych wynosiła 905 sztuk, w tym drobiu kurzego - 825 sztuk (w czerwcu 2003 r. odpowiednio - 1101 sztuk i 982 sztuki).

Trzoda chlewna

W końcu listopada 2003 r. **pogłowia trzody chlewnej** ogółem wynosiło **18439,2 tys. sztuk** i było niższe o 557,8 tys. sztuk (o 2,9%) od stanu notowanego w analogicznym okresie 2002 r., a w porównaniu z liczebnością stada świń w końcu lipca ub.r. - niższe o 166,1 tys. sztuk, tj. o 0,9%.

Stado loch na chów zmniejszyło się w stosunku do listopada 2002 r. o 116,0 tys. sztuk, tj. o 6,4% do poziomu **1704,7 tys. sztuk**, w tym pogłowie loch prośnych spadło w tym czasie o 82,1 tys. sztuk (o 7,1%) do stanu 1072,8 tys. sztuk. W porównaniu do stanu w końcu lipca 2003 r. liczba loch ogółem spadła o 77,2 tys. sztuk (o 4,3%), w tym pogłowie loch prośnych zmniejszyło się o 32,7 tys. sztuk, tj. o 3,0%.

W sektorze prywatnym, w listopadzie ub.r., pogłowie trzody chlewnej liczyło **18285,8 tys. sztuk** i zmniejszyło się w ciągu roku o 503,5 tys. sztuk (o 2,7%), a w porównaniu ze stanem z końca lipca ub.r., spadło o 142,3 tys. sztuk, tj. o 0,8%. W gospodarstwach indywidualnych, które utrzymywały w końcu 2003 r. 91,1% krajowego pogłowia świń, było 16800,8 tys. sztuk, tj. o 586,3 tys. sztuk (o 3,4%) mniej niż w listopadzie 2002 r. i o 150,3 tys. sztuk (o 0,9%) mniej niż w lipcu ub.r.

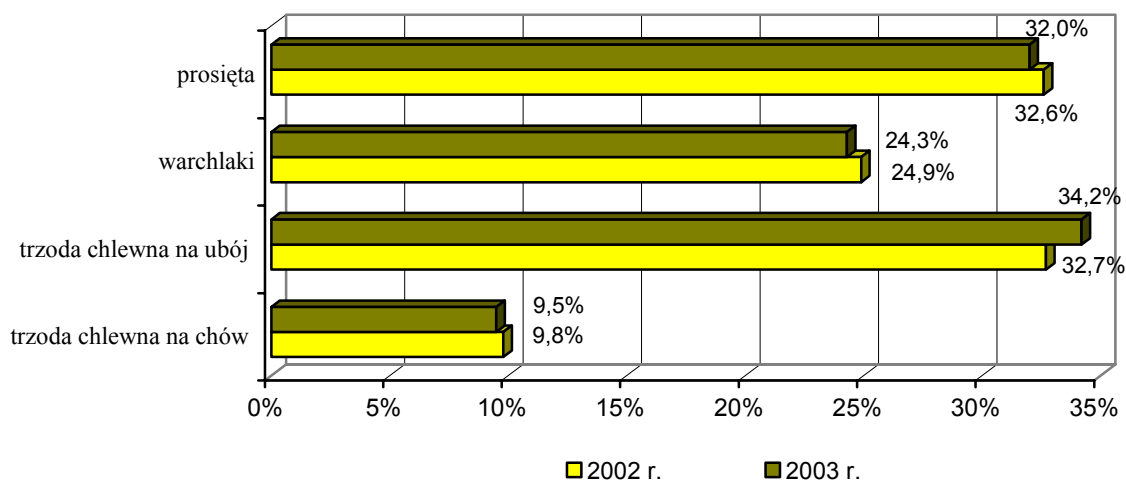
W sektorze publicznym pogłowie trzody chlewnej spadło w ciągu roku o 54,3 tys. sztuk (o 26,1%), a w porównaniu ze stanem w końcu lipca 2003 r. - o 23,8 tys. sztuk (o 13,4%) do poziomu **153,4 tys. sztuk**.

W listopadzie 2003 r. obsada trzody chlewnej ogółem, w tym loch na chów, na 100 ha użytków rolnych wynosiła odpowiednio 114,0 szt i 10,5 szt, wobec 112,4 szt i 10,8 szt w listopadzie 2002 r.

Udział poszczególnych grup produkcyjno-użytkowych w strukturze stada trzody chlewnej ogółem wynosił:

- **prosięta** o wadze do 20 kg - 32,0% (32,6% w 2002 r.),
 - **warchlaki** o wadze od 20 do 50 kg - 24,3% (24,9% “),
 - **trzoda chlewna** o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na ubój - 34,2% (32,7% “),
 - **trzoda chlewna** o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na chów - 9,5% (9,8% “),
- w tym:
- **lochy na chów** razem - 9,2% (9,6% “),
 - w tym **lochy prośne** - 5,8% (6,1% “).

**Wykres 8. Struktura pogłowia trzody chlewnej
w listopadzie 2002 i 2003 r.**

W porównaniu ze strukturą pogłowia trzody, rejestrowaną w listopadzie 2002 r., zmałał udział prosiąt o wadze do 20 kg (o 0,6 pkt), warchlaków o wadze od 20 do 50 kg (o 0,6 pkt). oraz trzody chlewnej na chów o wadze 50 kg i więcej (o 0,3 pkt), w tym loch na chów (o 0,4 pkt), w tym loch prośnych - o 0,3 pkt. Udział grupy świń o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na ubój wzrósł o 1,5 pkt.

W grupie trzody chlewnej na ubój, tuczniki ważące 50-80 kg stanowiły 49,6% (w listopadzie 2002 r. - 51,4%), sztuki o wadze 80-110 kg - 41,7% (w poprzednim roku - 40,8%), a o wadze 110 kg i więcej - 8,7% wobec 7,8% w 2002 r.

W przekroju terytorialnym, spadek pogłowia świń w listopadzie 2003 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2002 r., odnotowano w 7 województwach, przy czym najsilniejszy, o ponad 10%, wystąpił w województwach: podlaskim (o 11,7%) i lubuskim (o 10,5%). W pozostałych województwach liczebność stada trzody chlewnej wzrosła, przy czym o ponad 5% w województwach: łódzkim (o 7,2%), pomorskim i zachodniopomorskim (o 6,0%).

Wybrane elementy obrotu stada bydła i trzody chlewnej w 2003 r.

W 2003 r. **urodziło się 2287,7 tys. sztuk cieląt**, tj. o 97,1 tys. sztuk (o 4,4%) więcej niż w roku poprzednim. Większość urodzeń, 65,9% ogółu, miała miejsce w okresie I półrocza. W 2003 r. wycieliło się 78,6% krów (w 2002 r. - 74,2 %), licząc w stosunku do średniorocznego stanu krów (2908,8 tys. sztuk), w tym w gospodarstwach sektora publicznego - 87,3%, tj. o 6,1 pkt. mniej niż w roku poprzednim.

W przekroju terytorialnym najwyższy odsetek ogółu urodzeń cieląt w 2003 r. odnotowano w województwach: mazowieckim (17,7%), podlaskim (14,6%) i wielkopolskim (11,3%), a najniższy w województwach: lubuskim (1,0%), śląskim i zachodniopomorskim (1,9%), dolnośląskim (2,1%) i opolskim (2,1%). Największy odsetek wycielonych krów (85% i więcej średniorocznego stanu krów w województwie) zarejestrowano w województwach: podlaskim (87,4%), zachodniopomorskim (87,2%), warmińsko-mazurskim (86,5%), kujawsko-pomorskim i opolskim (86,0%), natomiast najniższy w województwach: śląskim (64,0%), lubelskim (68,7%), małopolskim (70,3%), świętokrzyskim (70,7%), podkarpackim (72,8%), mazowieckim (74,1%) oraz pomorskim (78,0%).

W 2003 r. **padło 101,9 tys. sztuk bydła ogółem**, tj. o 36,6 tys. sztuk więcej niż w 2002 r., a liczba upadków stanowiła 1,9% stanu pogłowia bydła notowanego w czerwcu (przed rokiem - 1,2%). Upadki cieląt w wieku poniżej 1 roku (69,2 tys. sztuk) stanowiły 67,9% wszystkich zarejestrowanych w roku ubiegłym padnięć bydła i były one, w porównaniu z 2002 r., wyższe 25,5 tys. sztuk. W 2003 r. liczba padłych cieląt wyrażona w odsetkach cieląt urodzonych wynosiła 3,0%, wobec 2,0% w roku poprzednim.

W przekroju terytorialnym, w 2003 r., najwyższy odsetek ogółu krajowych upadków bydła (ponad 10%) zarejestrowano w województwach: podlaskim (20,1%), mazowieckim (17,4%) i wielkopolskim (12,3%), a najniższy (poniżej 2%) w województwach: lubuskim (0,9%), świętokrzyskim (1,3%) i małopolskim (1,9%). W stosunku do czerwcowego stanu pogłowia bydła, najwyższym odsetkiem padnięć (2,0% i więcej) charakteryzowały się województwa: podlaskie (3,0%), warmińsko-mazurskie (2,5%), opolskie (2,4%), zachodniopomorskie (2,1%) i dolnośląskie (2,0%), a najniższym (poniżej 1%) województwa: świętokrzyskie (0,6%) i małopolskie (0,7%).

Największy odsetek padnięć cieląt (ponad 4%) w stosunku do liczby sztuk urodzonych odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (4,5%), podlaskim i śląskim (4,4%) oraz opolskim (4,1%), natomiast najmniejszy (poniżej 1%) w województwach: małopolskim i świętokrzyskim (0,8%).

W roku ubiegłym **urodziło się 27046,8 tys. sztuk prosiąt**, tj. o 333,2 tys. sztuk (o 1,2%) więcej niż w 2002 r. Przeciętnie w kraju na **1 sztukę** średniorocznego stanu loch na chów przypadało **15,1 urodzonych prosiąt**.

W przekroju terytorialnym największą liczbą urodzeń prosiąt na 1 lochę na chów średniorocznego stanu (ponad 16 i więcej sztuk) charakteryzowały się województwa: śląskie (18,3 szt), pomorskie (16,8 szt) oraz warmińsko-mazurskie (16,0 szt), a najmniejszą - województwa: lubuskie (13,1 szt) i mazowieckie (13,7 szt).

W 2003 r. **padło ogółem 2312,7 tys. sztuk trzody chlewnej**, tj. o 142,2 tys. sztuk (o 6,6%) więcej niż w roku poprzednim, w tym upadki prosiąt (1904,3 tys. szt) stanowiły 82,3%.

Największy odsetek padnięć świń (38,6% ogółu) notowano w sezonie zimowym. W poszczególnych okresach sprawozdawczych, odsetek padnięć trzody chlewnej w stosunku do stanu początkowego kształtował się, podobnie jak przed rokiem, na poziomie około 4%, natomiast liczba upadków w całym ubiegłym roku wyrażona w odsetkach stanu świń w końcu lipca wyniosła 12,4% (w 2002 r. - 11,6%). Upadki prosiąt w 2003 r. w stosunku do wszystkich sztuk urodzonych w roku ubiegłym stanowiły 7,0% (w 2002 r. - 6,7%).

W przekroju terytorialnym największym odsetkiem padnięć trzody chlewnej w całym ubiegłym roku w stosunku do pogłowia świń w województwie według stanu w końcu lipca 2003 r. charakteryzowały się województwa: zachodniopomorskie (25,3%), podlaskie (17,0%), warmińsko-mazurskie (15,8%) i pomorskie (15,6%), a najmniejszym - województwa: podkarpackie (6,3%) oraz małopolskie (9,1%). Największą liczbę padnięć prosiąt wyrażoną w odsetkach liczby żywo urodzonych zarejestrowano w 2003 r. w województwach: podlaskim (11,1%), zachodniopomorskim (9,6%) i pomorskim (8,2%), natomiast najmniejszą w województwach: podkarpackim (3,7%) i małopolskim (4,8%).